

تلخیص آدک به صورت پرسش و پاسخ بخش اول

۱. آیا ضابطان در جرائم مشهود برای ورود به منزل و اماکن تعطیل نیاز به اجازه موردی مقام قضایی دارند؟
 - نظر اول: صدر ماده ۵۵ در خصوص ورود به مخفیگاه مطلق است بنابراین در هر دو جرائم مشهود و غیر مشهود است نیاز به اذن مقام قضایی دارند
 - نظر دوم: قید جرائم غیر مشهود بود به تمام ماده ۵۵ برمی گردد یعنی در جرائم مشهود ضابطان بر اساس دلالت ماده ۴۴ می توانند همه اقدامات لازم از جمله ورود را انجام دهند
۲. آیا ضابطان می توانند به صرف مظنون شدن به یک شخص وی را بازداشت کنند
 - حالت اول قرائن و امارات ارتکاب جرم وجود داشته باشد ضابطان باید اقدامات لازم در خصوص جرائم مشهود را انجام دهند
 - حالت دوم قرائن و امارات ارتکاب جرم وجود ندارد بازداشت مظنون و بازرسی او و جاهت قانونی ندارد
۳. در صورتی که ضابطان برخلاف قانون جرمی را کشف کنند (در اثر بازرسی غیرقانونی) آیا دادستان مجاز به رسیدگی است یا خیر؟
 - فرض اول چنانچه جرم کشف شده از جرائم منافی عفت باشد طبق ماده ۱۰۲ تحقیق و تعقیب ممنوع است
 - فرض دوم سایر جرائم با توجه به اینکه تکلیف به پیگیری مطلق آمده اند یعنی مقید به کشف قانونی نشده و بنابراین تکلیف به تعقیب وجود دارد
۴. فرض سوم تحصیل دلیل غیرقانونی باشد ولی قرائن حکایت از وجود جرم و انتساب آن به متهم دارد تکلیف به تعقیب وجود دارد
 - ۴. آیا ماده ۶۳ آیین دادرسی کیفری ناصر مواد ۵۸۰ و ۵۷۶ قانون مجازات ۷۵ است یا این که قابل جمع هستند؟
 - راه حل اول این مواد وحدت موضوع دارند و بنابراین مواد ۵۸۰ و ۵۷۶؟ ماده ۵۷۰ منسوخ هستند
 - راه حل دوم جمع حکمی یعنی اگر از حیث نوع مجازات تفاوت دارند مجازات ها را با هم جمع می کنیم و در مواردی که یکسان هستند قائل به نسخ باشیم
 - راه حل سوم جمع موضوعی برقرار می کنیم در حدودی که این مواد با ماده ۶۳ همپوشانی دارند ماده ۶۳ ناسخ این مواد است نظر سوم صحیح است
۵. رابطه ماده ۶۳ آیین دادرسی کیفری با ماده ۳۸ قانون مجازات جرائم نیروهای مسلح چیست؟
 - ماده ۳۸ عام و ماده ۶۳ خاص حکم خاص عمل می شود بنابراین مرتکب به ماده ۶۳ مجازات می شود
۶. ضمانت اجرای آن دسته از تکالیف ضابطان که در ماده ۶۳ ذکر نشده است چیست
 - قانون خاص دارد تحت همان عنوان مانند عمل نکردن به وظایف ماده ۴۴ مطابق ماده ۵۵۰ مجازات می شود در سایر موارد؟
 - ماده ۳۸ قانون نیروهای مسلح
۷. انواع دستورهای قضایی با مثال
 - دستورهای قابل اعتراض: دستور ضبط وثیقه
 - دستورهای غیرقابل اعتراض قابل به دستور منع خروج از کشور دستور جلب

۸. آیا بازپرس می‌تواند دستور معدوم نمودن اشیاء مکشوفه را صادر کند؟

- به نظر می‌تواند ولی برخی معتقدند نباید به‌ظاهر اکتفا کرد زیرا مقدمه معدوم نمودن اشیاء است که ضبط اشیاء توسط دادگاه انجام می‌شود

۹. دستور ثبت پرونده چگونه انجام می‌شود؟ کدام شیوه مرسوم است؟ انواع تبدیل بدل از پرونده را توضیح دهید؟ ۱۴۶-۱۴۹

۱۰. آیا چنین دستوری قانونی است: «با عنایت به انقضای وقت اداره پرونده همراه متهم اعاده گردد صبح اول وقت اداری پرونده به نظر برسد»؟

خیر مخالف ماده ۹۴ است و چون تحقیقات تعطیل‌بردار نیست

۱۱. صدور دستور «متهم به نحو قابل دسترس آزاد باشد و یا با ضامن معتبر آزاد شود» چه حکمی دارد؟

برخلاف ماده ۴۱ قانون آیین دادرسی کیفری است. در این موارد بهتر از مطابق قاعده عمل کنیم اگر اتهام متوجه اوست قرار تأمین و اگر عدم متوجه نیست بلاقید آزاد شود

۱۲. منظور از شاکی در جرائم منافی عفت چه کسی است؟

قانون‌گذار استثنائاً در جرائم منافی عفت - علی‌رغم اینکه غیرقابل گذشت می‌باشد - برای شکایت شاکی خصوصیت قائل شده است در این جرائم پدر و شوهر نیز شاکی تلقی می‌شوند سایر افراد مانند مادر، برادر و زن نسبت به شوهر همسایگان نمی‌توانند شاکی باشند

۱۳. اگر زن و شوهر از یکدیگر طلاق گرفته باشند و شوهر شکایت کند مبنی بر اینکه زن در زمان زوجیت مرتکب جرم منافی عفت شده است آیا این شکایت مجوز تعقیب است؟ آیا شوهر سابق شاکی تلقی می‌شود؟

- نظر اول چون متعرض به حق بضع است شاکی می‌شود

- نظر دوم پس از طلاق تمامی علقه و حقوق شوهر از بین می‌رود لذا شکایت منتفی است خصوصاً اینکه در جرائم منافی اصل بر عدم تعقیب است (صحیح)

۱۴. در جرائم منافی عفت اگر شاکی از شکایت خود صرف‌نظر کند تکلیف چیست؟

- نظر اول: جرائم غیرقابل گذشت می‌باشند ادامه تعقیب نیازی به بقاء شکایت ندارد بنابراین تکلیف به ادامه تعقیب است
- نظر دوم: ماده ۱۰۲ می‌گوید در محدوده شکایت غیرمجاز است لذا با انصراف شاکی مقام قضایی از محدوده شکایت خارج می‌شود

- نظر سوم و صحیح: پس از انصراف اگر از حیث ادله اثباتی هنوز جرمی واقع نشده حق ادامه تحقیقات و جمع‌آوری دلیل ندارد اگر وقوع جرم ثابت شده است در این مرحله انصراف تأثیری در تعقیب ندارد

۱۵. منظور از محدوده شکایت چیست؟

منظور از این عبارت این نیست که در صورت انصراف شاکی از شکایت، مجوز تعقیب مطلقاً از بین برود بلکه منظور این است که در رسیدگی به شکایت باید فقط در محدوده عنوانی که مدنظر شاکی است تحقیق و تعقیب انجام شود

۱۶. در موارد عنف سازمان‌یافته در مرئی و منظر عام که مقام قضایی مکلف به تعقیب است آیا تکلیف تبصره ماده ۱۰۲ به عدم اقرار جاری هست یا خیر؟

- به نظر می‌رسد تکلیف تبصره ماده ۱۰۲ ناظر به غیراز مواردی است که مقام قضایی بدون شکایت شاکی مکلف به پیگیری است

۱۷. در مواردی که جهت شروع تعقیب وجود ندارد از لحاظ شکلی چه تصمیمی باید گرفت؟

- به نظر می‌رسد قرار مناسب با توجه به ماده ۲۸۲ و بند پ ماده ۲۸۹ آیین دادرسی کیفری قرار موقوفی تعقیب باشد
۱۸. حدود اختیارات قیّم موقت تا کجاست؟

- قانون ساکت است ولی به نظر می‌رسد انتخاب قیّم موقت به منظور رفع ضرورت است یعنی در حد اخذ شکایت و پیگیری پرونده سایر موارد مانند اخذ دیه و نحوه مصرف آن دادستان تصمیم می‌گیرد

۱۹. تکلیف دادستان و بازپرس در خصوص جرائم مشهود چیست؟

- با توجه به ماده ۷۷ دادستان و؟ او در صورت ارجاع دادیاران یا معاونین در جرائمی که در صلاحیت انحصاری بازپرس نباشد حق شروع به تحقیق دارند اما در خصوص جرائم انحصاری بازپرس، تا قرار تأمین می‌توانند پیش بروند. دادستان در مطلق جرم مشهود چه حکمی چه واقعی تکلیف به تعقیب دارد اما بازپرس فقط در جرائم مشهود واقعی می‌تواند شروع به تعقیب نماید

۲۰. اگر طریقی که دادستان به وسیله آن از وقوع جرم مطلع شده غیرقانونی باشد آیا بازهم مکلف به تعقیب است؟

- به نظر می‌رسد صرف نظر از اینکه منشأ اطلاعات و گزارشات قانونی است یا غیرقانونی دادستان مکلف به تعقیب است مگر

۱. جرم از جرائم منافی عفت باشد

۲. در انتساب جرم به متهم تردید باشد و دلیل دیگری نیز بر وقوع جرم وجود نداشته باشد

۲۱. آیا دادستان می‌تواند پیش از ارجاع پرونده به شعب پرونده را جهت صلح و سازش به شورا ارجاع دهد؟

- به نظر می‌رسد با توجه به اینکه در ماده ۸ قانون شورای حل اختلاف طریق خاصی پیش‌بینی نشده با ارجاع دادستان نیز صلاحیت سازش برای شورا ایجاد می‌شود

۲۲. تحقیقات دادستانی چه زمانی و جاهت قانونی ندارد

- الف) اگر موضوع از موضوعاتی باشد که شخصیت مرتکب مانع صلاحیت دادسرا در انجام تحقیقات است مانند مقامات ۳۰۷ و ۳۰۸ روحانی اطفال و شخصیت مرتکب نیز احراز شود نمی‌تواند دستور انجام تحقیقات را بدهد

- ب) ادله اولیه دلالت صریح بر عدم صلاحیت دادسرا دارد مانند جرم منافی عفت به صورت مشهود ارجاع به مرجع صالح حق تحقیق وجود ندارد و قتل عمدی به اقرار مرتکب ارجاع به بازپرس یا دادرس

۲۳. در مواردی که رسیدگی به آن در صلاحیت دادستان نیست اما دادستان حسب ادله اولیه احراز کند که اساساً جرمی واقع نشده آیا می‌تواند راساً قرار منع تعقیب صادر نماید؟

- پاسخ منفی است زیرا دادستان در این موضوعات صلاحیت ورود ندارد

۲۴. چنانچه در اثر وقوع جرم خسارتی به اموال عمومی وارد شود و رسیدگی به این خسارات نیاز به تقدیم دادخواست داشته باشد و دادخواست تسلیم نشود آیا دادگاه تکلیفی نسبت به خسارت و رسیدگی به آن دارد؟

- به نظر می‌رسد در این موارد دادگاه تکلیفی نسبت به رسیدگی خسارت وارده ندارد و اطلاق ماده ۱۵ شامل این مورد نیز می‌شود ماده ۵۷۵ آیین دادرسی کیفری نیز مؤید همین نظر است

۲۵. اگر شاکی ذی سمت نباشد قرار مناسب چیست؟

- به نظر می‌رسد بازپرس پرونده باید قرار موقوفی تعقیب صادر نماید چراکه مطابق بند ۲۸۹ بند پ و ماده ۳۸۳ قرار موقوفی منحصر در ماده ۱۳ نیست

۲۶. آیا رعایت فاصله زمانی ۵ روز از تاریخ احضار حضور برای شاکی نیز ضروری است؟

- بر اساس مفاد ماده ۱۷۷ آیین دادرسی کیفری که به ماده ۶۴ ارجاع داده به نظر می‌رسد رعایت فاصله زمانی برای شاکی هم لازم است

۲۷. چنانچه متهم به صورت تلفنی احضار شود آیا این امر تخلف محسوب می‌شود؟ آیا پس از احضار تلفنی و عدم حضور می‌توان دستور جلب را صادر نمود؟ آیا با احضار تلفنی می‌توان تفهیم اتهام را انجام داد؟

- احضار تلفنی مطابق ماده ۱۶۹ معتبر نیست و آیین‌نامه ماده ۱۷۵ نیز هنوز تصویب نشده است بنابراین محل قانونی ندارد و آثاری بر آن نمی‌توان مترتب کرد

۲۸. شرایط صدور دستور جلب چیست؟

۱- صدور و ارسال احضاریه ۲- تنظیم احضاریه توسط دادسرا با امضای قاضی ۳- تنظیم متن احضاریه ۴- عدم ارائه عذر موجه

۲۹. آیا ضابطان در جرائم مشهود برای ورود به مخفیگاه نیاز به اجازه موردی مقام قضایی دارند یا خیر؟

- نظر اول صدر ماده ۵۵ مطلق است یعنی ورود به منازل و اماکن تعطیل چه در جرائم مشهود چه غیر مشهود با اجازه موردی مقام قضایی است

- نظر دوم ضابطان در جرائم مشهود نیاز به اذن مقام قضایی ندارند قانون‌گذار در ماده ۴۴ ضابطان را مکلف کرده که در جرائم مشهود تمام اقدامات لازم را به منظور جلوگیری از فرار یا مخفی شدن متهم به عمل آورد یعنی اذن درشی اذن در لوازم آن است

۳۰. مطابق تبصره ۲ ماده ۱۸۴ بازپرس می‌تواند در صورت ضرورت برگ جلب را در اختیار شاکی قرار دهد آیا می‌توان برگ جلب را در اختیار کفیل یا وثیقه‌گذار نیز قرارداد؟

- نظر اول: نمی‌توان چون قانون‌گذار در مقام بیان بوده است
- نظر دوم می‌توان چون در مقام بیان رفع انحصار از ضابطان در این خصوص بوده است و شاکی خصوصیتی ندارد بلکه مراد هر ذینفعی است

۳۱. چنان متهم پس از احضار، حاضر نشود اما وکیل وی در شعبه حاضر شود و اعلام وکالت و تقاضای مطالعه پرونده و تقدیم

لایحه داشته باشد آیا می‌توان وکالت وی را پذیرفت و پرونده را در اختیار وی قرار داد و لایحه دفاعیه وی را پذیرفت؟

- رویه عملی برخی دادسرا: در این فرض اصولاً اعلام وکالت قبول نمی‌شود و پرونده در اختیار وی قرار نمی‌گیرد مستند این گروه ماده ۱۹۰ است که می‌گوید متهم می‌تواند یک نفر وکیل همراه خود داشته باشد و همراه داشتن مستلزم حضور متهم است

- نظر استاد: به نظر می‌رسد در این فرض مانعی از پذیرش وکالت وجود ندارد زیرا عبارت همراه داشته باشد بیانگر این نیست که متهم باید همراه وکیل در شعبه حاضر باشد بلکه دلالت بر جواز حضور وکیل در مرحله دادسرا دارد نظریه مشورتی هم مؤید همین نظر است ولی حضور وکیل به معنای ایجاد مانع جهت دستور جلب نیست

۳۲. چنانچه متهم در جرائم مشهود ابتدا دستگیر شود و یا در سایر موارد پس از احضار یا جلب نزد مرجع قضایی حاضر باشد آیا باید در بدو امر عنوان اتهامی به وی تفهیم و سپس بازجویی صورت گیرد و دفاعیات اخذ شود یا اینکه اول بازجویی و سپس تفهیم اتهام صورت گیرد و پس از آن چنان که متهم دفاعیاتی داشته باشد اخذ شود؟

- به نظر می‌رسد ابتدا باید تفهیم اتهام انجام شود سپس بازجویی صورت گیرد زیرا پیش از تفهیم به اتهام مجوز قانونی برای بازجویی وجود ندارد. ماده ۲۱۷ مؤید همین نظر است

۳۳. اگر در آخرین دفاعیات متهم مطالبی بگوید که نیاز به انجام تحقیقات جدید باشد آیا پس از انجام آن‌ها نظر به قرار جلب دادرسی باشد آیا مجدداً آخرین دفاع گرفته می‌شود؟

- به نظر می‌رسد نیازی به اخذ آخرین دفاع مجدد نیست ولی استاد جابر محمدی فرمودند که باید دوباره آخرین دفاع گرفته شود و الا تخلف انتظامی است

۳۴. آیا برای اخذ آخرین دفاع می‌توان متهم را جلب نمود؟

- آخرین دفاع حق متهم است نه تکلیف وی بنابراین عدم حضور وی اسقاط حق است از این رو نمی‌توان متهم را جلب نمود

۳۵. اگر عنوان جرم پس از تحقیقات تغییر کند آیا نیازی به تفهیم اتهام مجدد می‌باشد؟

- خیر چون متهم دفاعیات خود را نسبت به رفتار ارتكابی انجام داده است و آنچه ملاک مجازات هست رفتار ارتكابی است نه عنوان قانونی صادق بر آن. در صورت تغییر رفتار تفهیم اتهام جدید نیاز است تفهیم اتهام جدید در جلسه می‌شود

۳۶. ربط و نسبت تبصره ۱ ماده ۲۱۴ و ماده ۳۲۰ در مورد جلب شاهد چیست؟ تبصره ۱ ماده ۲۱۴ ضروری دانستن تحقق از شاهد

مجوز جلب است اما ۳۲۰ جلب شاهد متوقف بر کشف حقیقت است و در غیر این صورت مجوزی برای جلب وی وجود دارد

- نظر اول قیود ماده ۳۲۰ در مرحله تحقیقات مقدماتی نیز لازم الرعایه است لذا جلب زمانی جایز است که احقاق حق متوقف بر شهادت شاهد باشد (نظر استاد نظر)

- نظر دوم صرف وجود ضرورت از نظر بازپرس جهت جلب کفایت می‌کند (نظر رویه)

۳۷. آیا در احضار شاهد رعایت مقررات احضار مانند رعایت فاصله ۵ روز ضرورت دارد؟

- پاسخ در احضار شهود رعایت مقررات عام احضاریه کفایت می‌کند زیرا شاهد نیازی به تدارک دفاع ندارد مقررات عام در دو نسخه تنظیم شود نتیجه عدم حضور جلب است مقررات خاص احضاریه به امضای قاضی برسد